

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlón: sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda és kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési felhívás

a „KÖZÉRDEK“ XVI. évfolyamára.

Lezajlottak a millenniumi év örömmünnepei. Beállottak ismét a munkásság hétköznapijai. Lelkünkben megmaradtak a verőfényes ragyogásnak sugarai, az örömmámor felmagasztaló érzelmei s ezek teszik munkánkat edesebbé, törekvéseinket reményteljesebbé. A politikai hírlapírók komoly feladatai komoly munkát kívánnak. Nemcsak a sajtóbírósnak tartoznak felelősséggel, hanem első sorban olvasó közönségüknek pártkülönbség nélkül; annak az olvasó közönségnek, mely a hazafias szabadelvű nemzeti politika barátja és a különböző hatáskörben hatóságos érvényre emelője. Ennek az olvasó közönségnek a multból örökségül maradt nagy és nemes ideáljait kell szolgálni; ezeket kell terjeszteni, beoltani a szívekbe és fejleszteni, hogy együtt érezve, mindnyájan együtt munkálhassuk a haza új ezredévének boldog jövőjét.

A „Közérdek“ a maga szerény eszközeivel szintén e nagy és komoly

kötelességet igyekezik betölteni. A mi nehéz viszonyaink között soha sem tévesztette el célját, és erejéhez mérten mindig teljesítette feladatát a hazafias, szabadelvű, nemzeti irányu politika szolgálatában. Vármegyénk, városaink, községeink közművelődési és közgazdasági előhaladása, a társadalmi közélet föllendítése mindig meleg szószólókra talált a „Közérdek“ hasábjain. Hú krónikásai igyekeztek lenni a kornak, melyben élünk, és gondos magvetői a jövőnek, melyért dolgozunk.

E feladatokat kívánjuk teljesíteni a jövőben is. Munkatársaink buzgalma fokozottabb mérvben fog megfelelni közönségünk igényeinek s ezzel szemben reméljük, hogy olvasó közönségünk is hathatósabb pártfogásában fogja részesíteni a „Közérdek“-et, melynek szerkesztésében dr. Ebergényi Sándor mint főmunkatárs fog kiváló részt venni.

Nagy-Enyed, 1896. december hó.

A „Közérdek“ szerkesztősege:

Dr. Magyarai Károly. Török Bertalan.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 „ — „
Negyedévre 1 „ 50 „

Az előfizetési pénzek Cirner és Lingner kiadó céghez küldendők, kik a lap csinos kiállítása és pontos szétküldése felől gondoskodni fognak.

A mi ujságunk.

II.

(L. I.) A római ember az olyan természetű tüneményt, melyet megmagyarázni nem tudott, s a természetellenes jelet, melytől titkos voltánál fogva megborzadt, prodigiumnak nevezte; s azt hitte felőle, hogy az isten haragját jelelti. Éppen úgy, mint a mi népünk hiszi egy-egy csillag járásáról s meteorok hullásáról. Mikor tehát egy-egy ilyen csodálatos tüneményt láttak, magukba szálltak s az isten kiengeszteléséről gondoskodtak. Orvosolták a bajt, mely az isten haragjára okot adott. Nem kimélték semmi költséget, semmi fáradságot: rendre ölték a szebbnél szebb áldozati barmokat; körmeneteket tartottak és imádkoztak; fényes lakomát terítettek az istenek számára; drága ajándékokat szavaztak meg; sőt volt olyan idő, midőn az isteni harag expiálására áldozatul hozták egy-egy esztendő összes szülötteit.

Ime, az egyszerű emberek vakhite

TÁRCZA.

Kisértés.

(Miksa mexikói császár verse.)

Hazámtól megváljak örökre hát,
Hol végig éltem tüde gyermekségem?
Kertüljem bölcsőmnek aranyhonát,
A drága köteleket szertetépjem?

Hol já tszottam gyermek-játékaim,
Ahol bimbóztott első, szép szerelmem,
Bizonytalanért e hont hagyjam, im',
Dicsvágýért, mit ébresztettek szívemben?

Koronákkal ámitnátok szívem',
Csalékony álmokkal behálóznátok!
Szirének csábszavát úgy rettegtem,
Jaj annak, aki hallgat ő reájok!

Mi hatalom s kincs vár, beszélitek;
Mutatjátok: dicső lesz ott a pályám;
Távol, nyugatra menjek véletek,
Túl a roppant, kék óceán dagályán!

Beszóni akarjátok életem',
Arannyal pазaron s gyémántos ékkel;
De lelki békét adhattok nekem?
Boldogsággal mindez még nem ér fel!

Ne bántsátok csendes ösvényemet;
Rejtett utamat a mirtus-berekben.
Kincs fényinél — higyjétek — edesebb:
Áldozni szende muzsáknak szünetlen . . .

Ford. Szilágyi Géza.

Együtt a nagy uton.

— Törödék. —

Irta: Bedő Béla.

Csendes est a falu felett. Az enyészet ádáz keze letarolt már mindent végképp. Ott hevernek a levelek — sirjukban — a hideg földön. Még csak egy-egy maradt a fán; mintha fájna az elválás az édes anyakebeltől. Ha bele kap az esti szél, szomorú regéket regél. A kopár ágakon fakó verébcsoport csipákol egykedvtűn. Meg-megrázza magát köztük egyik-másik; mintha vad borzadály futna rajta végig. — Megkondul melán a falu harangja is. Olyan szomorúan szól elhaló hangja; mintha valakit az élettől csalna. A szél el-elkapja, s a hegyeknek adja.

* * *

A faluban ünnepség van. Megesküdt a bíró lánya. Kondor Ferencz falus bíró férjhez adta ifju lányát. Folyik a bor, szól a zene. Vidám kacaj, nóta, lárma kihallszik

a csendes éjbe. — A menyasszony halvány arcán a fájdalom néma jele. Kit szeretett, kiért epedt, elválasztva mindörökre! — Mert az apja akarhatja, hogy a falu gazdag fia legyen az ő választottja . . .

Megszakad a vidám kacaj, halk suttogás váltja fel majd. Egy ősz ember tántorog be. — Bíró uram! Bíró uram! De a halk hang nem hat oda.

— Huzzad cigány! Ejnye adta! — rivalt fel a házi gazda. Minő bágyadt mulatság ez! Nem tudjátok, hogy a lányom, drága lányom menyegzője? Hadd mulasson kedvére ma a falunak kicsiny s nagyja!

— Bíró uram! Bíró uram! — Mi bajod van? Monddza gyorsan! — Baj történt a faluvégén. Az a deli Szóke Sándor holtan fekszik immár régen. Gyilkos golyó a szívében.

Fölsikolt a bíró lánya. Szűrt viasz lesz az arcája. Szívéhez kap, s halvány ajka e szavakat mondogatja:

— Várj meg Sándor, én is megyek, a nagy utra megyek veled! s atyja karja közé rogyik. — Még egy sohaj — — halk sohajítás — és a kis szív megrepedve.

Elszállott a gyötrött lélek hú szívéhez kedvesének.

* * *

mire volt képes pusztán naiv és nem ritkán erőszakolt feltevésből, hogy a prodigiumot — az ő nyelvük szerint — megkurálják s a közügytől, az államtól az isteni harag veszedelmét elfordítsák!

Mínálunk is voltak, sőt talán ma is vannak még olyan jelek, melyek ha nem is az indokolatlan babonás hiedelmet, de a gondolkodó embert annál inkább megdöbbenetették.

Távolból, közelből egyiránt halljuk, hogy a magyar nemzet-egység érdekében hozott törvények erejét felekezeti elfogultságból, szándékosan gyöngíteni törekednek s a hívők lelkét ádatlan, sőt veszedelmes kétségbe sodorják, midőn az egymással mesterségesen szembe állított, két egyformán szükséges, egyformán az emberek boldogulását célzó, s egyformán engedelmisséget követelő intézmény egyike ellen izgatják. Ha a magyar állam ellensége tesz ilyet; könnyen érthető; de magyar ember részéről megérthetetlen szellemi vakság. S éppen így megvolt a közel múltban még a mi szűkebb vármegyei és városi életünknek is a maga természetellenes tüneténye, prodigiuma.

Lelketlen emberek üzletet csináltak abból, hogy titkos és álnok, tehát nem is ellenőrizhető utakon hozzáférközni igyekeztek nem magyar ajku honfirtársaink lelkületéhez. A naivság állapotában élő néppel, melynek képzelődése van legjobban kifejlődve, képtelen meséket akartak elhíttetni, és hangulatát a saját önző céljuk szerint állandó forrongásban tartani. Bizalmatlanság magvait hintették szerteszét az együttlakó s egymásra utalt emberek közt; állandó és elkeseredett alattomos küzdelemnek

Vasárnap reggel van. Szép vasárnap reggel. Megint szól a harang, de már a nagy harang. A templom elébe miért gyűl a tömeg? Temetés lesz már ma, néma-bús temetés. — Ide benn, a temetőben, fehér ruhás ifjú lányok — a nyoszolyó-lányok — kis koporsót emelgetnek. Viszik a menyasszonyt boldogabb hazába: övéi körébe, a szép meenyországba. — Oda át a faluvégen, egy kis háznak közepében, háját tépi egy vén asszony. — Meron néz a messzeségbe. Elveszve minden reménye. Egyetlen-egy ápolója, kin örömmel csüngött szeme, ott pihen a ravatalon. Reáborul, csókolgatja; ébresztgeti, költögeti; de hiába minden proba, aztán rohan az ajtóba s térdre rogyva kiabálja:

— Atkozott légy Kondor Ferencz, sirba tetted a fiamat!

* * *

Összeség a falu népe. Tudták, ennek ez lesz vége. Keresztet vet mindenike. Az anyókák el-elmondják, estenkint a guzsalysba: Ez az Isten büntetése! A monda száll szájról-szájra, nemzedékről-nemzedékre.

átkos ígét sugdosták, hogy saját befolyásukat erősítsék és értékesítsék.

Sajtójukban méregbe mártott tollal, közbékét bontó, törvényt nem respektáló hangon szólnak elámitott közönségükhöz; s alig van egy-két közsege vármegyének, hol álnok üzelmeknek propagandát csinálni nem igyekezzenek. S ez az egyszerű nép talán kész igazságnak veszi, de bizonyosan bizalommal olvassa közügyeink ismertetését a veszedelmes tendenciával beázott, sőt hazug ismertetésekből s bírálatokból. A nélkül, hogy volna egyetlen eszköz, mely a tendenciát ellensúlyozni megkísérelné.

Vajha lapunknak módjában állana, hogy az eszméket, melyek szolgálatára vállalkozott, a vidéken is terjeszthesse! Vajha felvilágosító s az erőknak a közjóra való egyesítését célzó szózatunknak szerep jutna abban is, hogy bizalmatlanság megyénk különböző ajku népei közé soha ne férközhessenek. Vajha munkásságunk sikerét abban is láthatnók, hogy a békétlenkedésnek sötétben bujkáló hívei, kik egy-egy képben, egy-egy ellenőrizetlen kézikönyvben még a gyermeki kedélyt is megméltelyezik: megérdemelt infámiával sújtassanak!

Nagy-Enyed városa, úgy is mint hivatalos község, valamint a társadalmi — a mint értelmes polgárságtól várni is lehetett — a békés fejlődés biztos útjára lépett. Az egyenlenség prodigiuma itt a kölesönös belátással és bölcseséggel kurálva van; s az egyetértő munkálkodás napja terjeszti áldásos sugarait intézményeinkre; legalább azokra, melyek fejlődése nem függ városunkon kívül levő tényezőktől. A fejlődés közös munkájából szívesen ki fogjuk venni, a mint eddig is készséggel tettük, a mi részünket.

Azt irám ezikkem első részében, hogy a vezércikk tulajdonképpen felhívó szó az olvasó akaratának irányítása végett. Nehogy abba a hibába essem, hogy a magam elméletét nem követem, ime, felhívom figyelmedet, kedves olvasóm, a mi törekvéseinkre. Ha az eszméket, melyeket hangoztattam, elfogadod; ha azt az irányt, melyet megjelöltem, szükségességnek tartod: támogasd a mi buzgalomunkat, erősítsd a mi erőnket. Ma nem fegyverrel, hanem tollal vívják meg az élet nagy küzdelmeit; ezzel akarjuk mi is ezimerünk jelszavát hiven s önzetlenül szolgálni: a közérdeket.

Az ujoncz-jutalék.

Budapest, 1896. decz. 14.

(P. C.) A legelső törvényjavaslatok egyike, melyet a kormány az új képviselőház elé terjesztett, a honvédség és a közös hadsereg számára az ujoncz-jutalék engedélyezéséről szóló törvényjavaslat. A veradó megajánlásának a magyar törvényhozás részére biztosított alkotmányos jogát a javaslat tárgyalásának során feltétlenül gyakorolták is

és míg a szabadelvűpárt változatlanul elfogadta azt, a Kossuth Ferencz vezetése alatt álló függetlenségi párt az ujoncz-jutalékot csak a honvédség részére akarta megszavazni, míg a többi ellenzéki frakciók, velük a 67-es alapon álló nemzeti párt is, az Ugron-frakció vezetése alatt sem a honvédség, sem a közös hadsereg részére nem akarta megszavazni az ujoncz-jutalékot.

Az ellenzék minden kifogására báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter válaszolt a törvényjavaslat képviselőletében, aki katonás modorában ad absurdum vezette az ellenzéki kifogásokat és agggályokat s úgy a magyar, mint a közös hadsereget igazán fényesen képviselte. Nem csak a katonák, a hazafi is beszélt, midőn a honvédelmi miniszter a honvédséget fényesen megvédte és a közös hadsereget, mint tényleg létező közös intézményt, védelmébe vette.

Arra a kifogásra, hogy a honvéd-zenekarok is játszó a „Gott erhalte“-t, már Thaly Kálmán is megfelelt azzal, hogy a közös hadsereg zenekarai meg igen gyakran játszó a Kossuth-indulót, és a Klapka-indulót s más igazi magyar darabokat. Arra a vádra azonban, hogy a közös hadsereg a komáromi Klapka-szobor leleplezésén nem jelent meg s hogy az ünnepélyt rendező bizottság meghívását nyersen visszautasította, igen határozott alakban kijelentette a honvédelmi miniszter, hogy e tekintetben egy nagy tévedés létezik. A közös hadsereg a leleplezés ünnepélyére meghívót nem kapott, azt tehát vissza sem utasíthatta s így nem is lehetett abban a helyzetben, hogy megnyugtatót szerezzen arra nézve, vajjon lesznek-e, vagy sem, illoyális tüntetések.

A hadsereg közössége nem csak forma szerint létezik, hanem lényegben is. Magyarország az évi jutalék felét állítja ki és a monarchia osztrák tartományával abban a szent, közös feladatban találkozik, hogy közösen védik a trónt és hazát. Ebben a közös kötelességben osztozik a monarchia mindkét állama, állítólagos közösségről tehát nem lehet beszélni. A magyar hadsereg mindig a véderő kiegészítő részének gondolták. Az 1867. XII. t.-cz.-ben előbbi és régebbi törvények alapján biztosított a tisztán magyar ezredek, az exercitus hungaricus intézménye és senki sem tagadhatja, hogy e jognak érvény szereztetett.

A honvédelmi miniszter rögtönzését, ami annak tartalmát illeti, rendkívül sikerültnek kell mondanunk, ami pedig a formát illeti, már megszoktuk, hogy a honvédelmi minisztert katonásan, világosan, érthetően és hazafián halljuk beszélni, amely beszédmódja éppen nem hajlandó az ellenzéki szerelmekekhez alkalmazkodni. A monarchia haderejét és nagyhatalmi állását nem lehet egyik országgyűlési szakról a másikra módosítani, hanem törekedni kell, azt állandóan és következetesen, korszerű irányban fejleszteni és e törekvésben báró Fejérváry honvédelmi miniszter működését szinte korszak-alkotónak kell nevezni, amit nemcsak a korona, hanem a magyar nemzet is a maga egészében éppenséggel egyértelmű hálával ismer el.

Nagy-Enyed város tisztujtása.

Nagy-Enyed város tisztujtását — mely f. hó 16-án ment végbe — f. hó 12-én szombaton a városi képviselőtestület meg-

alakulása előzte meg. A megejtett választások után a képviselőlet tagjai e napon gyűltek össze a városházára, hogy végleg megalkuljanak. A törvény biztosította jogánál fogva Csató János kir. tanácsos alispán pont 11 órakor nyitotta meg a képviselőlet közgyűlését és hívta fel a városi főjegyzőt, hogy a képviselőlet névsorát olvassa fel. Horváth József városi főjegyző előbb a legtöbb adót fizető, majd a választott képviselőket sorolta fel és e szerint legtöbb adófizetői a városnak és mint ilyenek a képviselőlet tagjai: A nagyenyedi kiségitő takarékpénztár, Bethlen-főiskola, Cirner J. József, Müller Mihály, Kerekes Mihály, nagyenyedi ev. ref. egyház, Folyovits Sándor, özv. Lengyel Gáborné, ifj. Winkler János, dr. Botz József, dr. Magyarai Károly, id. Winkler János, Zeyk Dániel, Gréf János, Minorita társ-ház, Medgyes Bálint, Kozma Gyula, Szilágyi Farkas, Jovián Jenő, Kovács József, Korbuly Bálint, Garda József, Kovács Gyula, özv. Donogányi Jakabné, dr. Jenei Elek, Dózsa Kálmán, Lázár Adolf, Sebesi Ádám, Glück Adolf, Obert Jozefa, Miksa Zsuzsa, Mátyás Sándor. Választottak: Dancs Mózes, Dezső Dénes, Seidel József, Bójthe Zsigmond, Incze Sámuel, Sándor Miklós farczádi, Mezei Károly, Dezső Zsigmond, Török Bertalan, Mátyás Lajos, Papp Gyula, Székely S. János, Luka Albert, Csató János, Kovács Mihály, Sebestyén Sándor, Fodor Miklós, Borsos József szűcs, Veress Albert timár, Jakab Károly, Gáspár János, Tökés Imre, Lázár István, Sándor Miklós szűcs, Richárd Mihály, id. Kun József, Ungerpek Miklós, Fonyó József, Jancsó József, Szilágyi János. Póttagok: Incze István, Lázár Adolf, Vajna István, Varró Gergely, Oláh András, Bauer Antal, Kovács Sándor, Máthé István, Köver János, Telegdy Árpád, Polonyi Domokos. Meghatalmazás alapján képviselőlet tagok: dr. Magyarai Károly, Tóth Miklós, Deli Ödön, Elekes Károly, Jancsó Sándor, dr. Ebergényi Sándor, Papp János, Reinbold Oliver. A névjegyzék felolvasása és helybenhagyása után elnöklő alispán a képviselőletet megalakultnak jelenti ki; egyben tudatja a képviselőlettel, miszerint a városi tisztújítás megejtésére f. évi december hó 16-át tűzte ki; egyben intézkedett, hogy az üresedésbe jövő állásokra a pályázat kihirdetessék és bárki is a választás előtti napig pályázatát a város polgármesteréhez benyújthassa. Egyben a közgyűlést bezárja.

Kovács Gyula polgármester megköszönvén elnöklő alispánnak szíves megjelenését, örömeinek adott kifejezést, hogy a város, mióta az alispán a vármegye élén áll, mindig oly szerencsés lehetett, hogy a maihoz hasonló tisztújító üléseit az alispán vezethette. Óhajtja, hogy a város még sokáig részesülhessen ezen szerencsében és elnökeül Csató Jánost bírassa.

Az alig egy negyed órát igénybevevő közgyűlés után a képviselőlet több tagja, így: Török Bertalan, Szilágyi Farkas, Deli Ödön, dr. Ebergényi Sándor, Scheidl József, Lázár István és többen a tisztújítás alkotmányos keresztülvihetése és a jelöltekben leendő megállapodás czéljából a képviselőlet tagjait e hó 15-ének d. u. 4 órájára értekezletre hívták össze, mely e napon tényleg a tagok élénk részvétele mellett meg is tartott. Az értekezlet többek felszólalása után egyhangulag abban állapodott meg, hogy a választás alkalmából utoljára is az eddigi tisztviselőkarra adandja szavazatát, mint olyan tisztviselőkre, kik a bizalmat méltán

kiérdemelték és a város jól felfogott érdekében a város ügyeinek vezetésére leghivatottabbak.

Ily előzményekkel ejtetett meg a tisztújítás szerdán e hó 16-án. Csató János alispán 11 órakor nyitotta meg a választási eljárást és miután a kandidáló bizottság jelölését megtette, megválasztottak egyhangulag és lelkesedéssel az eddigi tisztviselők közül: Kovács Gyula polgármester, Török Dániel és Z. Szócs Sándor tanácsosok, dr. Jenei Elek tiszti főjegyző, Dombrovsky Albert pénztárnok, Tarsoly Árpád főerdész, Bójthe Zsigmond levéltárnok, Székelyhidny Ödön aljegyző, Sass Albert pénztári ellenőr, Papp Ferencz községi bíró, Nagy István és Kovács Lajos rendőr-biztosok, Telegdy István közgyám, Incze Sámuel városgazda, Kiss István végrehajtó. Ezzel befejezést nyert a tisztújítás hivatalos része. Tér szűke miatt csak is röviden jelezhetjük a fentiekben az eredményt; jövő számunkban azonban bővebben fogjuk ismertetni a lefolyt választás minden mozzanatát. Itt még csak azt jegyezzük meg, miszerint Nagy-Enyed város polgársága népszerű polgármesterét Kovács Gyulát újra megválasztása alkalmával szerdán este faklyás zenével tisztelte meg. A polgárság érzelmeit Lázár István képviselőtestületi tag tolmácsolta, a polgármester pedig a szívfejes ovációzt szép beszéd kíséretében köszönte meg.

Az ujonan megválasztott tisztikar a választás alkalmából f. hó 17-én esütörtökön este a „Nemzeti szálló” nagytermében társas vacsorát rendez, melyre — mint értesülünk — a város egész intelligens polgársága hivatalos lesz.

A szövetkezetekről.

Örömmel ültet hazánkban a szövetkezeti eszme minden igaz bajnoka, mert ez eszme hódításainak híre eljutott már a trón zsámolyához is.

Ő felsége a király is meg van nyerve az ügynek.

A második ezer év kezdetén, mikor először találkozott a király a nemzet képviselőivel, trónbeszédében a következőket intézte a nemzethez:

„A mezőgazdasági helyzet javítása és a földbirtokos osztály, különösen a kisbirtokosok ellenálló erejének fokozása kormányunk folytonos gondoskodásának tárgyát képezi. E czélra fognak szolgálni a gazdasági erők szövetkezése, — a hitelügy fejlesztése, az állattenyésztés emelése, az állategészségügy államosítása, az állatforgalom biztosítása és az állatbiztosítás iránt tervezett intézkedések.”

A királyi ajakról elhangzott e pár szóban óriási eredményeket látunk.

Látjuk azt, hogy ez az eszme nagy mértékben hódít mindenfelé, kicsinyt és nagyot egyaránt.

*

Több mint egy évtizede kitartóan munkál és küzd hazánkban egy önzetlen, lelkes kis sereg, hogy azokat az eszméket, melyeket most már a király is ajkaira vett, hazánkban kedvelteké, népszerűkké és hatalmasokká tegye.

Országszerte saját felelősségére és költségére, községenként külön-külön községi hitelszövetkezeteket alapít e sereg, azokat szeretettel neveli, pénzzel ellátja, dédelgeti, ellenőrzi, az ügyvezetésbe betanítja és ha

már elég erősek, hogy saját lábukon megéljenek, szárnyra bocsátja.

Igazi szülői meleg szeretettel úgy bánik e szövetkezetekkel, mint egy jó édes atya gyermekeivel.

Eredményt is ért el e sereg, mert hazánkban már több mint ötszáz községben több mint százezer ember áll és dolgozik a szövetkezeti zászló alatt.

Ezek a kis szövetkezetek jól beváltak.

Tökésítették az üzletrészekre történt befizetések útján, hatóságos befizetésekkel, maig több mint két millió forintot, takarékbetétek útján pedig ezt jóval felülmúló összeget. Idegen hitelt élveznek a szövetkezetek ebben az esztendőben nyolcz-tíz millió forintot, úgy, hogy ma már évente tizenegytizenöt millió forint az az összeg, amit hazánkban a községi hitelszövetkezetek a hitelre szoruló szövetkezeti tagok kezébe juttatnak.

Ma a hitelszövetkezeteknek a pénz otthon, falukban 5--6%-ba kerül. Ha a községi hitelszövetkezet legfeljebb 2%-al többet is szed be az adósoktól, azt évenként — év végén levonva a kezelési költségeket — felosztja az adósok között, mert csak szövetkezeti üzletrészes tag kaphat hitelt. Ezze meg azt a sokak előtt hihetetlen dolgot létesíti, hogy az adós kap osztalékot és hogy minden magyar gazda üzletrészes is lesz és nem fog a részvény csak a pénzzel bíró gazdag emberek javára jövedelmezni.

Egy-egy üzletrészt még a koldus is megszerezhet magának. Mert ha naponként egy krajczárt is tökésít, öt év alatt egy teljesen befizetett üzletrészes van. És mivel az első hatóságos befizetése által a szövetkezeti tagság minden jogait és előnyeit is élvezi: alig lesz arra eset, hogy a többi krajczárokat félre ne rakja.

Ezeket és az ehhez hasonlókat tudta meg Ő Felsége, minden szépre és jóra fogékony, jó akaratú királyunk. Ezeket akarja a kormány útján hazánkban általánosítani és népszerűsíteni. És ezért is fogja majd a nemzet zöme, mint legjobb királyát, szeretni és áldani.

*

A tiz év legelején a dolog nehezen és lassan ment. Egy-egy szövetkezetet alakítottak itt is, ott is; az ország minden vármegyéjében egyet-kettőt. Oda jártak a szomszéd falubeliek tanulni. A vásárokon a vásáros nép tárgyalgatta az új dolgot; a kapálóban megvitatták, megbeszélték és így történt meg az, hogy egy-két község szövetkezői az igazság erejével a vármegye összes gazdáit megnyerték az eszmének.

A gyakorlatilag kipróbált és jól bevált dolgot törvényjavaslat alakjában dr. Nagy Ferencz budapesti egyetemi tanár gyúrta át. A tábor többi munkatársai ezt a javaslatot megbirálták, gyakorlatilag bevált helyes módosítványokat indítványoztak, azokkal a kész törvényjavaslatot kiegészítették, pótolták, helyesbítették.

Ez átdolgozott javaslat értelmében a már megállapított szövetkezetek regeneráltattak, úgy, hogy megtörtént az, hogy egy meg sem hozott törvényt a kormánytól és törvényhozástól teljesen független, önálló egyének kipróbálták és ma már egy minden igényeknek megfelelő törvényjavaslat a dr. Nagy Ferencz szövetkezeti törvényjavaslata.

Ezt kell a törvényhozásnak törvényerőre emelnie.

Nem lesz kicsiny munka. Megpróbálja

majd a földművelési miniszter erejét, munkabírását, kitartó szívósságát. Amint a kezdeményezők kis serege alig tudott megküzdeni a nagy tőke antagonizmusával, ez még inkább ellene fog állani egy ilyen, az ország lakóinak nagy részét jóléte helyezni és függetleníteni akaró szociális törvény meghozásának. Ebben azt mondhatni: elbirtoklás útján szerzett jogát látja majd megsértve, hogy a nagy tőkének (részvényeseknek) joga van a hitelre szorult szegény földművestől különböző címeken beszédett busás kamat jövedelemre és osztalékra.

Pedig nincs igazuk.

Mindenkinek egyenlően joga van, hogy sorsán segítsen, és senkinek sincs joga, hogy mások kárán gazdagodjék.

A kereskedelmi nagy tőke, ha nagy haszonra akar dolgozni, ne kamatoztassa pénzét és hitelt a megszorult földműves népen magas kamatra, biztosan, minden kockázat nélkül, hanem vállalkozzék: építsen gyárakat, kezdjen más iparvállalatokat, gyámolítsa belterjesebben a kereskedőket.

A szövetkezeti eszme hívei nem kérnek sokat. Csak arra van szükségük, hogy a gazdák tőkéi a gazdák javára, az ők útján gyümölcsözőleg kezeltesse és a kormány útján nyújtson segédkezet, hogy ezt tehessék.

Nem anomalia-e az, hogy egy-egy község 4%-ot jövedelmező állampapírokban kezeli vagyona egy jó részét, míg a teljes hitelképes községi polgárok egy-egy vidéki takarékpénztártól három hónaponként megújítandó váltó útján 8—10—ra kapnak kölcsönt.

És mire nő ez az összeg addig, míg a szegény hitelre szorult ezt a pénzt tényleg megkapja!

Megmondom.

Három hónaponként jár a váltódíj és kezelesi díj. Három hónaponként kell befáradnia neki és kezesének a szekvárosba; ott — ha a kezeseknek külön nem kell fizetni — a költségen kívül elvesztegetnek személynként egy-egy munkanapot; ezen felül nem ritka eset az sem, hogy a váltó mellé óvadéki okmányt állítanak ki, melyet az adós költségére zálogilag bekebeleznek és a kifizetés után ugyancsak az ő költségére törülnek.

Az ilyen váltó-gazdaságot bizony nem a földműves nép részére találták fel.

Tegyük fel azt, hogy egy-egy vidéki takarékpénztárnál naponként harmincz-negyen apró falusi váltó esedékes, az adósok és kezesek naponként együtt valamennyien legkevesebb száz munkanapot vesztegetnek el; ez évenként csak egy áldásosan működő takarékpénztárnál harminczezer munkanap. Ezzel nem törődik senki, pedig ez gyakran nagyobb kár a közőra, mint amekkorára hasznát a részvényeseknek az osztalékok hoznak.

Nem az az erős ország, ahol egyesek mások rovására nagy jólétnek örvendenek, hanem az, ahol mindenki egyelően jólétnek örvend, ahol mindenki boldogul.

Ezt célozták a kezdeményezők ezelőtt tíz esztendővel. Ezt a célt akarja szolgálni a legelső magyar ember, a király, hatalmas trónbeszédével.

Arra kérjük a kereskedelmi nagy tőkét, hogy a királyi akaratnak útját ne állja, mert százazrek jólétéről van szó.

Az állam támogatásával a dr. Nagy Ferencz-féle szövetkezeti törvényjavaslat útján és a gazdasági célokra szolgáló tőkékkel

akarjuk hazánkban megteremteni a szövetkezeti érdekhálózatot.

Az országgyűlés és a kormány nyújtson támogatást és biztosítékot arra, hogy a gazdasági hitelszövetkezetek az állam garanciája mellett alakulhassanak, fejlődhessenek és működhessenek.

Ezt úgy értjük, hogy ha már az állam terheihez a legnagyobb összeggel ugyanis a földadót fizető állampolgárok járulnak, a hitelszövetkezetek a forgalmuk után külön megadóztatva ne legyenek, a cégbejegyzést illetégmentesen eszközölhessék és a könyvek ne essenek illeték szempontjából azon szabályok alá, melyek alá a kereskedelmi üzleti könyvek tartoznak.

A szövetkezeti hitelező a nyert hitel által ugyanis az adóalapot, a földet erősíti, fejleszti és fokozza, mert vagy házat és gazdasági épületeket emel, tehát újabb adóalapot teremt, vagy szőlőt rigoliroz, gyümölcsösöt ültet, vagy más belterjesebb gazdasági ágat vezet be; tehát az adóalapot erősíti és fokozza, vagy igavonó marhát és lovat vásárol és így az adófizető-képességét erősíti.

Igy aztán az államkincstár, ha látszólag kedvezményeket nyújt is a szövetkezeteknek, e kedvezmények tulajdonképpen a kincstár hasznára szolgálnak.

Magyarország lakosságának több mint fele földműveléssel foglalkozik, tehát a többség érdeke megkívánja, sőt meg is követelheti, hogy a kormányzat részéről kiváló gondozásban részesüljön.

Az országgyűlés és a kormány adja meg a jogot a szövetkezeteknek, hogy a községtől a kötményezett kötvényekben fekvő 4%-ot jövedelmező vagyont hasonló kamatra kellő biztosíték mellett legalább husz esztendőre kölcsönképpen megkaphassák.

Hiszen van erre már törvényünk, az 1888-ik évi XXXVI. t. cz. 26 §-a. Ezt kell most már legalább tíz év múlva végrehajtani.

Utassítsa a kormány a gyámhatóságokat és más közalapokat kezelő hatóságokat, vármegyéket, egyházakat stb., hogy azokat a tőkéket, melyeket takarékpénztárilag kezelnek vagy melyek földbirtokos árvái tulajdonát képezik, avagy melyek általános szociális jótékonyozó érdekeket szolgálnak, hogy kellő biztosíték mellett mindenkor takarékpénztári kamatlábért a hitelszövetkezeteknek kölcsön adják.

Járjon jó példával maga a kormány elől és időközönként a bevételi kincstári feleslegeket ne csak kereskedelmi bankokhoz, de a hitelszövetkezeti pénztárakba is helyezze el aránylagosan és a postatakarékpénztári betétek egy részével is így járjon el.

Husz esztendő nem sok idő egy ilyen közigazgatási kérdés keresztülvitelére. De hiszem és remélem, hogy ha a szövetkezeti törvényt ez az országgyűlés meghozza, még nem lesz késő és husz év alatt a magyar gazdák helyzete konszolidálódva lesz.

Vegyük csak azt, hogy hazánkban legkevesebb két millió családfő és önálló gazda van. Tegyük fel a legrosszabbat. A törvény életbe lép és minden gazda hetenkint csak egyetlen egy huszfillérest fizet be üzletrész címén a hitelszövetkezeti pénztárba. Tegyük fel, hogy hetenkint csak harmincz fillért nyer a naponként begyűlt és azonnal a szövetkezeti pénztárba kamatozásra elhelyezett forgó tőke után, melyet eddig zsebében kamat nélkül hevertetett, mivel a takarékpénztár távol volt, vagy időveszteséggel járt a kivétel és a betétel.

Most pedig a Községházán lesz a hitelszövetkezeti pénztár. Tegyük fel azt, hogy a szövetkezeti pénztár útján kapott hitel kamatkülömbözete hetenkint csak 15 fillérral ér föl.

Husz év alatt így is együtt lenne a hitelszövetkezet útján a gazdák rendelkezésére több mint ezer millió korona tőke. A belterjesebb gazdálkodás, a közösen szerzett gépek hasznai után sok gazdának annyi pénze gyűl, hogy azt államkötvényekbe és járadékokba helyezheti el. Magyarország nem lesz a külföldnek adósa, hanem saját polgárainak, és nem lesz ritka az olyan eset, mint Belgiumban, hol a szövetkezetek már régóta virágoznak, hogy egyes földbirtokosok örökösai hatvan-nyolcvan ezer korona készpénz felett is osztzkodnak.

Meg fog szűnni a vagyon elaprózódása, terjedni fog a belterjes gazdaság, a szociálismus hidrájának fejét pedig könnyen fogjuk leüthetni.

Dr. Gidófalvi István.

A szegény tanulókat segélyező kör fillérestélya.

Ezen, oly jótékonyan működő kör folyó hó 12-én szombaton tartotta meg az évadban első fillérestélyét a vármegyeház közgyűlési termében. Helyes gondolat volt e célra a vármegyeház termét felhasználni, melyet a vármegye alispánja készségesen bocsátott rendelkezésre, mert kisebb társaságnak, czélszerű berendezésével és mellek-helyiségeivel, sokkal inkább megfelel a célnak, mint a már nagyon is átépítésre szoruló városi „redout.” Mint rendesen a fillérestélyeken, úgy jelenben is a táncot egy nagyon ügyesen összeállított kis hangverseny-programm előzte meg. Mórággyi Rózsika és Müller Iduska amilyen kedves jelenségek voltak, épp oly szépen játszottak a zongorán és méltán megérdemelték precíz játékkal a felhangzó tapsokat, melyekkel a szép számú, intelligens közönség fáradozásukat jutalmazta. Derzsy Ödön bethlenfőiskolai tanuló nagyon szépen és átérzve szaval, több ízben volt már alkalmunk őt hallani és méltán állíthatjuk, hogy e teren szép képzettséggel és rátermettséggel bír. Végh Katus, kedves ismerősünk a hangverseny-teremben, ma is szokott jártasságával és gyakorlatl, precíz zongorajátékával méltó partnere volt Weirich Frigyes urnak, ki pompásan hegedült, mestere a hangszernek és jól tud vele bánni; hegedűje is, mint észre vettük, elsőrendű; ritkán hallani oly tiszta hangoikat, mint amelyeket Weirich hegedűjéből kicsalt. A hangverseny utolsó számú a bethlenfőiskolai kezeidei dalkör adott elő magyar népdalokat. Legjobban tetszett Bánffy György „Kék nefelejts” ezimű országosan ismert és kedvelt dala, melyet a közönség zajosán megtapsolt. A fiatal muzsafiak, nagyon előékenyen, a tapsokat azal hálálták meg, hogy ráadásul még egy népszerű dalt énekelték el nagyon szépen és lelkesen. A hangverseny végével nyomban kezdetét vette a tánc, mely legnagyobb animóval a késő éjjeli órákig tartott. Fel-tétlen elismerés illeti Hollós István urat, ki fáradságot nem ismerve, főrende-zője ezen kedélyes estéknek. A jelen alkalommal is ő futott-fáradott, hogy a sikert biztosítsa. Városunk intelligens közönségéből ott voltak: Török Bertalan, Kovács Gyula, Müller Mihály, Reinbold Olivér, Tóth Mik-lós, Mórággyi István, Jeny Elek családjaikkal, Végh István Katus leányával, Szilágyi Farkasné és Folyovics Sándorné leányával, dr. Magyariné, Jakab Károlyné, Paulini Rudolfné, Bálintné, Ürmösi Mária, Baranyai Károlyné, Józsa Zsigmondné, Klimes Ká-rolyné. Vajna Janka, Vincze Danielné, Dömök Erzsébet, Fűzi Katinka, Hajdu Erzsébet, Bisztricsány Katicza, Tenkei Berta, Sill-man Nándorné, Derzsi Sándorné, Imreh Józsefné és többen. A jótékony cél érdeké-

ben felülfizettek: Török Bertalan 1 frt 40 krt., Dr. Jenei Elek, Imre József, Pásztóhy Dénes 1—1 frtot, Reinbold Olivér 80, Müller Mihály 70, Derzsi Sándor 40, dr. Magyar Károlyné, Józsa Zsigmondné, Szatmári N. 20—20, Bálint Jánosné 10 krt. Ezuttal különösen ki kell emelnünk azt a fiatal zenekart, mely az ifjú Káló vezetése alatt alakult s oly tüzzel, oly összhanggal játszta a talp alá valót, hogy elmondhatjuk: valahára van egy igazi jó zenekarunk is, amilyen rég nem volt.

Vegyes hírek.

— **Olvasóinkhoz.** Lapunk mai száma közli előfizetési felhívásunkat. Midőn e helyen is felhívjuk arra t. olvasóink figyelmét és kérjük jövőre is szíves pártfogását, kötelességünknek ismerjük ezuttal is kijelenteni, miszerint jövőben is első és fő kötelességünk leendő az elvállalt feladatnak hiven megfelelni. Munkatársaink a régiak és ezek száma a folyó évben is még szaporodott, mert mindig egyik kiváló gondoskodásunkat képezte, hogy lapunk minden egyes rovata szakképzett író által láttassék el. Rendes dolgozóztársaink: dr. Ebergényi Sándor, Lázár István, Horváth Miklós, dr. Farnos Árpád, Székelyhidy Viktor, Balogh Ferencz, Pakots Ferencz és Székelyhidy Ödön. Időközönként Albert Iván, dr. Bikfalvy Károly, Gáspár János, br. Kemény Endre, Kis Pál, Lengyel György, dr. Nagy Károly, Szabó Jenő, Szabó Gyula, Szilágyi Farkas, dr. Varró László, dr. Winkler Albert, dr. Werner Gyula kiváló tollából nyerünk közleményeket. Tudósítóink — mint eddig is — mindig a leglekiismeretesebben és leghívebben fognak értesíteni mindazokról, mik a vármegye területén történnek és olvasóinkat érdeklik. A Budapesten a kiváló hírlapíró Lichtenstein József szerkesztésében megjelenő „Pester Correspondenz” című könyvatos lappal fennálló viszonyunk pedig lehetőségessé teszi nekünk, hogy az összes vidéki lapokat megelőzve a fontosabb politikai mozzanatok azonnal közölhesük. Egyik szerkesztőnk országgyűlési képviselő is lévén, a legérdekesebb budapesti híreket távirat útján fogja közölni lapunkkal. Magunk részéről tehát mindent megteendünk, hogy t. olvasóink igényeit kielégítsük, de viszont fáradozásainkat csak úgy koronázzandja siker, ha ebben olvasó közönségünk kellő mérvbeni pártolását megszerezhetjük, miért is ujjolag is tisztelettel kérjük az előfizetések megújítását.

— **Fényes főúri esküvő.** A Teleki Ádám gr., néhai Mikó Ilona grófnő és Teleki Károly gr. fia és Zeyk Ágnes báróné, Zeyk József báró és Teleki Ágnes grófnő leánya esküvője e hó 14-én folyt le Kolozsvárt. Tanúk voltak: Pejachevich Arthur gr. és Teleki Domokos gr. A polgári szertartást az egyházi frigykötés követte, mely a theologiai akadémia dísztermében volt.

A násznép megérkezése előtt már egy órával nagy közönség gyülekezett a theologiai elé, a termet és a karzatot pedig zsúfolásig megtöltötte az elegáns uri közönség. Nagyon bájos képet adott a menyegzői ün-

nepélynek az, hogy a Mária Valéria leányárva-ház apró leánynövendékei ünnepi ruhában, fehér kötényben, fejükön rózsaszínű kendővel képeztek a lépcső-feljáratt két oldalán és a folyosón két oldalt sorfalat. Fel 1 órakor megszólalt a díszterem harmoniumja, egy áhitatos melódiát hangoztatva. Ekkor érkezett egymásután szép sorrendben a násznép is díszkocsikon. A násznép gyönyörű díszmagyarban jelent meg. A hölgyek toalettjei a rózsaszín dominált.

Midőn a násznép az emelvényen a menyasszony és vőlegény körül elhelyezkedett, Szász Domokos püspök igen poétikus, emelkedett szellemű beszédet intézett a főúri párhoz. Hangsúlyozta, hogy e két történelmi nevezetességű család sarjának a házassági frigyben való egyesülése mind a haza, mind az anyaszentegyház szempontjából kötelességet ró reájok. Az eskü elhangzása után egy rövid könyörgést tartott a püspök, azután megáldotta a pár szent frigyét.

Koszorús leányok a következők voltak: Gr. Pejachevich Lili, Zeyk Ceczil, br. Zeyk Lili, br. Bánffy Elza, Herezeg Odescalchi Nini, br. Józsika Berta.

Vőfélyek: Zeyk Albert, gr. Teleki Mihály, gr. Teleki Géza, gr. Teleki Domokos, gr. Petrichevich Endre, br. Wilburg Aladár.

Násznagy Gróf Teleki Sámuel. A násznép sorában ott láttuk a következő főúri családokat: Br. Bethlen Géza és családja, gr. Toldalagi László és családja, br. Bánffy Zoltánné és családja, br. Vay Sándor és neje, Herezeg Odescalchi Liviú és neje, br. Józsika Gábor leányaival, Zeyk Dániel főispán, Zeyk Gábor leányaival, ifj. br. Zeyk József nejevel, gr. Pejachevich és családja, gr. Bánffy György val. b. titkos tanácsos, br. Bánffy Ernő és neje, gr. Teleki Ferencz, gr. Teleki László koltói és neje, gr. Teleki László, Antos István, gr. Bethlen József és családja, Bethlen Károly és családja, Toldalagi Zsigmond, Professzor gr. Bethlen István, dr. Brandt József, Sándor Jenő jószágigazgató.

A gazdag lakoma után az ifjú férj ragyogó szépségű nejevel utra kelt, hogy Felső-Ujvárra, a boldog otthont nyújtó ós-régi kastélyba utazzanak. Megérkezve Maros-Ujvárra, éjél 11 óra után szép meglepetésben reszesítette Maros-Ujvár intelligenciája élén Fritz Pál bányatanácsossal. Ragyogó kivilágítás, zene és Jancsó Lajos ev. ref. lelkes üdvözlő beszéde és szívélyes éljenzés fogadta az ifjú párt. A Maros-Ujvártól Felső-Ujvárig vezető ut egészen a kastélyig ki volt világitva, hol az uradalmi tisztség üdvözlő várt a boldog házasságokat, kiknek szerencsével s megleléssel teljes hosszú életet kívánunk.

— **Kinevezés.** A m. kir. belügyminiszter Alsó-Fehér vármegyében a kutyfalvi anyakönyvi kerületben a Szentkóvics Endre segédjegyző o.-péterlakai anyakönyv-vezetőt, az oláhpéterlakai kerületbe pedig Fülöp Gábor körjegyző kutyfalvi anyakönyv-vezetőt anyakönyv-vezető helyettesekké nevezte ki és mindkettőt a házassági anyakönyv-vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Ujházyne Heiszter Kamilla vizaknai állami elemi iskolai tanítónő Gogán—Gogánváraljára az ottani állami elemi népiskolához, Molnár Béla és Molnárné Agyagási Margit abrudbányai állami elemi iskolai tanítót, illetve kisdudóvónőt, hasonló minőségben Alvinczre helyezte át, Boros Julia okleveles kisdudóvónőt pedig az abrudbányai állami óvodához rendes kisdudóvónővé nevezte ki.

— **Necrolog.** Özvegy Sipos Jánosné sz. Szabó Mária kis-solymosi birtokos nő élete 73-ik évében e hó 14-én este jobb létre szenderült. Benne Solymosy Elek színművész anyját, Polgári Lajos megyei tisztviselő pedig anyósát gyászolja.

— **A párisi világiállítást magyar**

osztályának igazgatója. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az 1900. évi párisi világiállítást magyarországi osztályának párisi igazgatásával és rendezésével, a minisztertanács hozzájárulásával, Lukács Béla v. b. t. t. országgyűlési képviselőt bizván meg, — a kiállítás magyar királyi kormánybiztosává nevezte ki.

— **Közgyűlés.** A n.-enyedi „Szegénytanulókat segélyező egyesület” 1896. december 20-án délután fél 3 órakor, a polgári leányiskola munkatermében, ruha-kiosztással kapcsolatos közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Ének. előadják a polgári leányiskola növendékei. 2. Elnöki megnyitó. 3. Titkári jelentés. 4. Pénztári jelentés. 5. Egyleti jegyzőválasztás. 6. Ruhakiosztás. Felhasználjuk az alkalmat, hogy ezen kiváló jótékony egyletet közönségünknek hathatós pártfogásába ismételten ajánljuk. Látnak csak többen, bepillantva a különböző iskolákba, azon szegénysorsu tanulók nagy számát, kik közül sokan a téli időben a legszükségesebb ruhadarabot is nélkülözik, nem sajnálna senki sem az 1 frt tagdíjat, melylyel oly nagy jótéteményt gyakorolhat. Hiszen ifjú nemzedékünk szegénysorsu tagjaiból hány kiváló tehetséget lehet megtartani az életnek, s ezzel a jövőnek! Ezeket tudva, látva, bizonyára nem akadnának olyanok, akik durván megtagadták tagdíj-kötelezettségüket. Jöjjenek csak el egyszer közelről látni a szegénységet s hisszük, hogy szívük nemes érzelmeinél fogva kétszeresen is megterítik azt, amit meggondolatlanul elvonnak.

— **Dalasköri mulatság.** A nagyenyedi dalaskör táncmulatsággal összekötött hangversenyt rendez e hó 19-én (szombaton) este 8 órakor a „Nemzeti szálloda” nagytermében a következő műsorról: 1. Vocolca: Honfidal. Éneklő: a női kar. 2. Resding: Präludium. Éneklő: a zongora. Hegedűn játszó: Zaizon Ferencz, Weinrich Frigyes, Pásztor Gyula; zongorán kíséri: Végh Kata. 3. Kreutzer: Boldogság. Vegyes solo-quartett. Előadják: Bisztricsány Katicza, Gerger Málvin, Hajdu Erzsébet, Kovács Aranka, Hegedűs Zsigmond, Kiss Béla, Lázár István, Zayzon Ferencz. 4. Népdal-egyveleg. Éneklő: a vegyes kar. 5. Hegedű-solo. Előadja Weinrich Frigyes, zongorán kíséri: Végh Kata. 6. Nemzeti felköszöntő. Éneklő: a férfi-kar. Előadás után tánc.

— **Villamos zongora az udvarnál.** A millenáris kiállításon tudvalevőleg Sternberg Armin és testvére csász. és kir. hangszergyár kiállított többek között egy villamos zongorát, mely általános feltűnést keltett. O Felsőge is oly annyira érdeklődött a szenzációs találmány iránt, hogy — mint értesülünk — az udvarmesteri hivatal által rendeltetett is egyet és most naponta szórakozik az egész udvar a villamos zongora mellett. Különösen attól vannak elragadtatva, hogy bármily darab a legnagyobb tökélyvel jut érvényre és bizonyára e remek hangszer mellett fogják a karácsony estéjét vidáman tölteni.

— **Kitüntetés. Sternberg Armin és** testvére budapesti hangszergyáros céget kettős kitüntetés érte. A kiállítási zsűri „a millenniumi nagy érdemmel”, a kormány pedig a „millenniumi állami érdemmel” tüntette ki a hírneves céget.

— **Mi történt az éjjel?** A Benoit-féle Salicyl-tapaszná használata után megszabadultam tyukszemeimtől! Bérmentve kapható 25 kr beküldése után Egger gyógytarában, a „Nádor”-hoz Budapest, Váczi-körút 17. sz.

Meteorológiai jelentés decz. 13-tól decz. 16-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
7	65 0	-0.6	S ₁	10	—		
13	2	63.8	+0.8	NW ₂	10	—	+1.8 - 3.0
	9	61.7	-0.2	—	6	—	
7	55.4	-2.6	N ₁	8	—		
14	2	52.1	+1.2	—	8	—	+2.0 - 2.6
	9	51.3	-0.0	—	8	0.7	
7	46.8	+0.3	N ₁	4	6.3		
15	2	45.3	+1.8	SW ₁	10	—	+2.7 - 1.2
	9	47.4	+1.8	N ₁	4	—	
7	51.2	-1.2	N ₁	3	—		
16	2	52.7	+1.8	—	10		
	9						

Kilátás: Továbbra is enyhe és espadékra hajló idő.

* Alégnomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1-10-ig. Borulat foka = 1-10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég Δ = dara.

Közgazdaság.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Vörös here. (Lóhere.) E héten is sűrű volt a kínálat és vásárlások csak akkor történtek, ha a tulajdonosok további árengedménybe egyeztek. Külföldről, minden érdek híján, mi sem hallatszik, mi főleg annak tulajdonitandó, hogy jelenleg Oroszországból ott termelt igen szép színű magot alacsony áron boesátanak forgalomba. Az Amerikából eddig érkezett ajánlatok nem valami számottevők, de ha később bekövetkeznék az, hogy Amerika nagy készleteivel az európai piacra beállít, akkor ennek okvetlenül még további jelentékeny áresés lesz a következménye.

Luczerna. Szép világos színű magnak jó kereslete van, a piacra került készleteknek majd mindnyája változatlan áron volt elhelyezhető.

A többi magfélékben árhanyatlás dacára nem volt forgalom.

Jegyzések nyersáruért 100 kilónként Budapestben.

Vörös here 36—43 ft.

Luczerna, tavalyi termés 35—40 ft.

Luczerna, idei termés 44—48 ft.

Erdélyi aranybányászat. Lapunk hirdetési rovatában közöljük a „Fortuna” aranybánya-részvénytársaság hirdetését, melyre felhívjuk itt is olvasóink figyelmét. A társaság alapítói a lehető legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel oldották meg feladatukat, midőn megszerezték a Szent-Endre nevű bányát, mely amellet, hogy aranyban gazdag, egyszersmind nagyobb mennyiségű zuzóérczet is tartalmaz. E bányában három egész esztendeig folytak a

feltárási munkálatok, s 60,000 frtot megaladó kiadásokat tettek a vállalkozók, hogy a bányát teljesen feltárják és átvizsgálják. Ezen munkálatok eredménye a lehető legkedvezőbb. Remélni lehet, hogy e bánya, mely most már kellő üzemtökével és berendezéssel is fel lesz szerelve, rövid idő alatt Európa legjövödelmezőbb aranybányái mellé fog sorakozni. Mint a lapunk mai számában között hirdetésből kitűnik, a részvényeknek csak a felét bocsátják aláírásra, míg a másik felét az igazgatóság és az alapítók maguknak tartják meg. A részvények névértékén, 25 koronájával bocsátatnak ki s így a kevésbbé vagyonosnak is módjában van egy jövödelmezőnek ígérkező vállalatban részt venni. Az aláírás december hó 12-dikétől 20-ikáig lesz és az aláírt összegek postautalványon is beküldhetők a hirdetésben megjelölt helyre. A további feltételek az aláírási felhívásból tudhatók meg.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Czirner és Lingner.

Czirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Hirdetések.

Selyem-damasztok 65 krtl 14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér, színes **Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65** krig méterenkint, sima, esikos, kozkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban, stb.) a megrendelt áru **postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (es. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** (Svájzba czimzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.) Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (6)

Keresetik vételre

vasut vagy országut mentén fekvő 150—250 holdig terjedő uri birtok.

Ajánlatok „Kis birtok” jelige alatt, e lap kiadóhivatalba intézendők.

964. 1-3.

Hasznos mulattató czikkek.

Van szerencsém teljes tisztelettel értesíteni mélyen tisztelt pártfogóimat, kik évek hosszú sora óta felkeresnek, hogy üzletembe nagy mennyiségű bel- és külföldi

játékok, czélszerű ajándékok

érkeztek. E játékoknál figyelmet fordítottam arra, hogy hasznosak és fejlesztők legyenek. Dominók, sakkok és figurák, kő és fa építőszekrények, összerakó koczkák, vadászbátékok, katonák, mindenféle **babák 6 krtól 6 frtig**, tivoli, tombola és lutri játékok. Csaváros, Halifax, Kondor, Hungaria, Jackson, Heine acél koresolyák végeladása.

Mindenféle e szakmához tartozó czikkek igen nagy választéka megtekintésére becses pártfogóimat ezennel tisztelettel meghívom.

Maradok kész szolgáljuk

Bisztritsány Lajos.

947 2-3

Nagy választékban, jutányos áron.

Nincs többé szükség vegyi festészetre.

Mindenki otthon festhet minden színben és árnyalatban ruhát és fehérneműt

TIZ PERCZ ALATT.

Korszakalkotó találmány 500% megtakarítással.

MAYPOLE SOAP

angol festő szappan.

Legujabb találmány házi festésre. Fest minden színben és árnyalatban.

Tizenöt perc alatt mindenki egy kevés forró vízzel és ezzel az angol festő szappannal ruhát, bluzt, züggönyt, zsebkendőt, selyem és ezérna keztyűt, inget, harisnyát, gallért, selyemszöveteket, szalagot, csipkét, atlaszt, bársonyt, strucz-tollat, háncskalapokat stb. megfesthet. A festés színtartó és el nem fakul! Minden ruhát újjá és modernné varázsol. Méregmentes és a szövetet nem rontja. Egy darab ára 40 kr. (Fekete 50 kr.) s ezzel egy női blonze megfesthető. Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve.

Szabadalmazott az egész világon!

The American and foreign Maypole Soap Syndicate London.

Főraktár: Mertey testvéreknél Budapest, Váci-körút 20.

Nagy-Enyeden kapható: VAJDA PÉTER-nél Főtér 4-ik szám.

Hangszer-építészet

BRASSÓBAN.

Van szerencsém a nagyérdemű zenekedvelő közönség szives tudomására hozni, hogy főúr Deli Ödön főtisztelendősége szives megbízásából a nagyenyedi **róm. kath. plébánia orgonájának átdolgozása, javítása, hangszínezetek alakítása és hangolásával megbízattam; feladatomnak híven megfelelvén, kérem alázattal az egyházak, magánurak és hölgyeket, hangszerek tulajdonosait, hogy **ujak építése és régiek javításával** engem megbízni sziveskedjenek.**

Harmincz év óta feunálló üzletem **több ezer hangszer** készítése után kezeskedik a pontos teljesítésről.

Új művek és régiek, u. m. orgona, hegedű, zongora, harmonium, orchestrion stb. hangszerek **szolidul készíttetnek és javíttatnak.**

Alázatos szolgálója

960 1-2

Nagy József,
hangszer-építő művész.

Brassó, Fekete-utca 2. — Villa-utca 8.

Köhögés,

rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle**

PEMETEFŰ-CZUKORKA

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára **30 kr.**, 5 dobozzal **1 frt 50 krért** bérmentve küld **Réthy Béla,** gyógyszerész Békés-Csabán. 910 2-5

Kerestetik

az „**Alsófehérvármegyei gazdasági egyesület**“ részére több évi haszonbérbe a vármegye területén — lehetőleg a nagyenyedi, alvinczi vagy marosújvári járásban — egy **50-60 kat. hold terjedelmű**

csikó-legelőnek

alkalmas terület.

Kellékek: Sik, esetleg hullámos talaj, füvel egyenletesen benöve; folyó víz (patak, csermely) közelléte, esetleg 1-2 bővizű kut. Ajánlatok a legelő terület részletes leírásával, valamint a haszonbérösszeg megjelölésével együtt **Székelyhidy Viktor** gazd. egyesületi titkárhoz **Nagy-Enyedre** küldendők be.

948 2-3

Életnagyságu

arczkép

krétarajzban.

Legszébb szobadisz.

Legkedvesebb emlék.

Legalkalmasabb ajándék.

Karácsony és újévre.

Egy legújabb módszer segítségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készítek művészi kivitelben, eddig még soha el nem ért tökéletességgel és olcsó árban.

Tessék árjegyzéket kérni.

KOHN DÁVID Budapest, Károly-körút 17.

Ügynökök mindenütt kerestetnek.

930 6-10

Jelzálog-kölcsönöket

földbirtokra 3 és fél százalék, házakra 4 és fél százalék, másnemű ingatlanokra 5 százalék mellett **legmagasabb összegekben** ajánlunk. E kölcsönök konvertálásoknál **bélyeg- és illetékmentességet élveznek.** Erdőkihasználások, birtok-parcellázások átvétele. Birtokszövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„**Magyar Lloyd**“ közgazdasági vállalat.

Budapest, Király-utca 70. sz.

923 8-8

Minden versenyt felülmuló olcsóság!

Nagyérdemű közönség!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására juttatni, miszerint itt létem óta jó hírnévben álló

lisztáru-üzletemet

az új leányiskola alatti bolthelyiségből a hely szűke miatt, a volt **elemi és polgári leányiskola alatt levő bolthelyiségbe költöztettem át, a hol a**

bethleni műmalomtól

beszerzett s a legnagyobb igényeknek megfelelően berendezett lisztárak pontos és a lehető legjutányosabb kiszolgáltatását ígérve, kérem a nagyérdemű közönség további becses és jóindulatu pártfogását.

Nagy-Enyeden, 1896. december hó.

Kiváló tisztelettel

Fesztinger A. Dávid.

952 2-3

Eredeti műmalmi árak!

Jelszavam: Nagy forgalom, csekély haszon!

Teljesen leszállított árak!

„FORTUNA” Aranybánya-Részvény-Társaság.

PROSPECTUS.

„Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság cég alatt az évi november hónap 19-én Tokaji Nagy Lajos kir. közjegyző közbejöttével és hivatalos helyiségében

2.000.000 korona teljesen befizetett részvénytőkével

részvénytársaság alakult, melynek célját az erdélyi elhanyagolt aranybánya-ipar fellendítése képezi, első sorban pedig a Szent-Endre nevű aranybánya megvétele és kiaknázása.

Erdélyben kétezer esztendő óta foglalkoznak az emberek aranybányászattal s egész nagy vidék kizárólag abból él. Ennek dacára a bányászat a leghihetlenebb módon primitív. Egy bányának sines üzemi tőkéje, egynek sincsenek gépei, a zuzómalom pedig oly tökéletlenek, hogy a kőben levő aranyat több mint a fele veszendőbe megy.

S ez eljárás mellett is több mint 14 méterháza aranyat produkál három millió korona értékben az a kicsiben való bányászkodás, melyet apró emberek, iparosok, parasztok tartanak fenn. Csak néhány bánya van erősebb, még pedig külföldi kezekben. E külföldiek, nem ismerve a viszonyokat, néhány gyengébb bányát vásároltak össze s ennek dacára is nagy jövedelmet értek el, 20-30 százalékosztottak föl, sőt annál többet.

Ideje, hogy a hazai tőke ezekkel a bányákkal foglalkozzék, sőt kötelessége, mely kötelességnek teljesítése nagy anyagi hasznot is biztosít.

A társaság, mely az imént megalakult, a Szent-Endre-bánya megvétele érdekében szerződést kötött, s első sorban ezt a bányát szándékozik üzembe venni. E bánya Bucsum községben fekszik, Abrudbánya város közvetlen közelében. Tőzomszédos a Szent-Endre bányával a Concordia-bánya, mely több millió forint értékű aranyat adott. A Concordia-bánya részvényesei jobbra vidékből parasztemberek, fizetőkijük nincs, mert a nyert aranyon minden héten elosztottnak s gépeik sincsenek, s mégis husz esztendőn keresztül évente 400-600.000 koronát osztottak egymás között tiszta haszon gyanánt.

A Szent-Endre bányában ugyanazon aranyerek jönnek elő, melyek a Concordiában, s az új társulat megfelelő üzletteléssel és a legújabb rendszerű zuzómalomokkal fogja folytatni az üzemet.

Nyolcz aranyér fel van már a Szent-Endre bányában tárva, mind olyanok, melyek a Concordiában is ismeretesek, s melyek emitt is aranyban gazdagok, s ugyanolyan arany mennyiséget fognak adni, mint a Concordia.

E bánya fölött St. Ludwig Rainer bécsi ismert szakértő és volt aranybánya-igazgató, ki azt kétszer is megvizsgálta, követk zó nyilatkozatot teszi:

„Az V-ik telérről jelentésembe befejezett s általam sajátkezűleg leszedett anyag 23 gr. finom aranyat adott egy tonnára, melyből 17.4 gr. foncsorítható arany volt 28.53 frt értékben, 5.6 gr. pedig kötött állapotban levő arany 8.40 frt értékben. Gyakorlatban ebből 70%, azaz 25.85 frt érték lesz kinyerhető.”
Ugyancsak ő a következőket írja:

„Tőkével rendelkező és észszerűen vezetett bányavállalatok számára Erdély rendkívül hálás talaj, csak érteni kell, bevárni türellemmel a kedvező pillanatot, s adandó alkalommal gyorsan cselekedni. . . . Azon szilárd meggyőződéssel zárom jelentésemet, hogy a Szent-Endre bánya rövid idő alatt az ország nagy és jövedelmes bányavállalatai közé méltán lesz sorolható.”

A bánya öt közep bányatárból áll s több mint 75,000 méter felülettel bír, úgy, hogy sok esztendőre elegendő zuzóanyagot bir szállítani.

A „Fortuna” részvénytársulat 2.000.000 korona alap-tőkével alakult meg, úgy, hogy elegendő üzleti tők- álljon rendelkezésre és a szükséges gépek, zuzómalomok a legjobb rendszer szeriut megépíthetők legyenek. Az alakuló közgyűlésen az alulírott igazgatóság és felügyelő-bizottság választott meg.

A zuzómalomok úgy lesznek berendezve, hogy naponta 80 tonna érezt dolgozzanak fel.

E művelet mellett a társulatnak rendkívül fényes prosperálás ígérkezik. A minden kétséget kizáró fenti adatokra támaszkodva, a várandó haszon a következő számtételeket mutatja:

Egy tonna érez átlag 51 korona 70 fillér
értékű aranyat ad, vagyis 80 tonna érez 4136 korona — fillér értékű aranyat.

Tonnánkénti költség (az összes kiadások betudásával) 12 korona — fillér
Marad naponta 3176 korona — fillér

Ez kitesz 350 munkanapon át (az üzem folytonos) kerek 1.111,600 koronát. E számításnál azonban csak a zuzórezben található arany vétett tekintetbe; mind a mellett egy a Szent-Endre bányában, mint a tőzomszédos Concordiában tömérdek szabad arany fordul elő. Ha tehát ennek értékét a fenti összegnek csak 25%-ával számítjuk, vagyis 277,900 koronával, akkor is mindezek szerint 1.381,500 koronányi évi tiszta haszon mutatkozik.

A nyeredő por-arany e számításban szintén nem vétett tekintetbe. Ennek értéke is emelni fogja a fenti összeget 8-10%-kal. Ha a tehát várandó évenkénti tiszta hasznot

1.200,000 koronára

tesszük, úgy ez szigoruan szolid alapon nyugszik, minden előre nem látottak tekintetbevétele mellett. Ezek szerint minden kétséget kizáróan a részvénytőkének 60%-nyi jövedelmezősége tökéletesen biztosítva mutatkozik.

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság az alakuló közgyűlésen elfogadott alapszabályok szerint 2.000.000 korona teljesen befizetett alap-tőkével, egyelőre 30 évi időtartamra alakult meg. E 2.000.000 korona részvénytőké felosztatik 80,000 darab 25 korona névértékű részvényre.

Az osztalék felosztása, valamint a társaság nyilvános tanácskozásai minden négy hónapban történnek, és az eredmény az összes magyar, osztrák és németországi nagy lapokban fog közzétettni.

Az igazgatóság:

Hg. Batthyány-Strattmann Ödön, Boér Béla, Gr. Festetics Géza,
elnök. Abrudbánya polgármestere.

Gr. Berchtold Miklós, Hammond Eduard P. T., Langerman James W. S.,
az északamerikai Egyesült-Államok San-Francizskóból.
volt főköszulja.

A felügyelő-bizottság:

Kálnoki Henrik, Hoitsy Jenő, Grátzy János.
enök.

Aláírási felhívás!

E prospektus alapján alulírott syndikátus az ez évi november 19-én 2.000.000 korona teljesen befizetett részvénytőkével megalakult és a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknel bejegyzett

„FORTUNA” Aranybánya-Részvény-Társaság

40,000 drb 25 korona névértékű részvényre ezennel aláírási felhívást bocsátanak ki.

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság 2.000.000 korona alap-tőkével egyelőre 30 évi időtartamra alakult meg. E 2.000.000 korona részvénytőké felosztatik 80,000 darab 25 korona névértékű részvényre.

A részvényeket 25 koronájával = 12 frt 50 kr község rendeltetésére, hogy így a kevésbbé vagyonos község is részt vehessen ezen nyereségteljes vállalatban.

A Szent-Endre bányából származó aranytartalmú kővek péld anyai a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság irodájában Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz. a hivatalos órák alatt d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig megtekinthetők.

A részvénytársaság 80,000 darab részvényéből részben az igazgatóság, részben pedig az alulírottak által képviselt syndikátus 40,000 drbot egyelőre maguknak tartanak meg.

Az aláírások a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeire f. évi december hó 12-től bezárólag december hó 20-ikáig

tartatnak. Aláírási bejelentéseket és befizetéseket elfogad a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság irodája: Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.

Az aláírásnál minden egyes aláírt 25 korona = 12 frt 50 kr. névértékű részvényre 12 korona = 6 frt fizetendő le. A többi 6 frt 50 kr egy hónappal később, vagyis 1897. január 15-ikéig teljesítendő. Az aláírók jogosítva vannak azonban az egész részvényösszeget is azonnal lefizetni, mely esetben a végleges részvények is megjelenésük után azonnal kiszolgáltatnak.

Magától érteődik hogy az alulírottak által képviselt syndikátus fentartja magának azt a jogot, hogy az aláírásokat a jegyzések mérre szerint leszállítsa. A jegyzésekre esetleg jutó részvények mennyiségét lehetőleg gyorsan fogja az aláírókkal közölni.

Budapest, 1896. december hónapban.

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság syndikátusa.

1896. december

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeladási syndikátusának

Budapest, V., Fűrdő-utca 4.

Alulírott a mellékelt prospektus és aláírási felhívás értelmében a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeiből ezennel _____ drb, azaz _____ drb 25 korona névértékű részvényt veszek és kötelezem magam jelen aláírással egyidejűleg minden 25 korona névértékű 12 koronát, összesen _____ koronát a további részvényenkint 13 koronát, azaz _____ koronát, pedig legkésőbb 1897. január 15-éig a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság hivatalos helyiségében (Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.) készpénzben lefizetni.

Aláírás: _____

Czím: _____

Ez a levél kellel kitöltve és aláírva „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság címére (Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz.) beküldendő.